

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 16. maj 2024
Sagsnummer: 2024-314

./.

Til udvalgets orientering fremsendes hermed samlenotat for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024.

Jacob Jensen

/

Jesper Wulff Pedersen

SAMLENOTAT
Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024

1. Markedssituationen for landbrugsvarer
- *Orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 2
2. Behov for svar på de aktuelle udfordringer i landbrugssektoren
- *Udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 6
3. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2024/257 om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende for EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og om ændring af forordning (EU) 2023/194
- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 16
4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 og (EU) 2017/625 og om ophævelse af Rådets direktiv 1999/105/EF (Forordning om forstligt formeringsmateriale)
- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde*
KOM (2023) 415
Side 18

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

Den 27. maj 2024

1. Markedssituationen for landbrugsvarer

KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 14. marts 2024. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Markedssituationen i EU er forholdsvis stabiliseret i forhold til de foregående år. Den russiske invasion af Ukraine påvirker dog fortsat markedssituationen for landbrugsvarer på en række områder med prisudsving på fødevarer, foder, handelsgødning og energi. Udsvingene er dog aftagende, og priserne er efterhånden stabiliseret. Polen og Ungarn har indført nationale importforbud for korn fra Ukraine, efter de særlige EU-regler om forbud mod salg af ukrainsk korn i Polen, Ungarn, Slovakiet, Bulgarien og Rumænien udløb den 15. september 2023. Blokeringerne af grænseovergangene mellem Polen og Ukraine er ultimo april 2024 ophørt. Regeringen arbejder for en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugssektor, et velfungerende indre marked med lige konkurrencevilkår samt velfungerende international handel. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024 med henblik på orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Den generelle markedssituation for landbrugsvarer drøftes normalt hvert kvartal i Rådet (landbrug og fiskeri).

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024 med henblik på orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Ifølge FN's Fødevare- og Landbrugsorganisations (FAO) fødevareprisindeks er de globale fødevarepriser i april 2024 steget med 0,3 pct. fra marts 2024. Fødevareprisindekset toppede i marts 2022. Priserne er i april 2024 7,4 pct. lavere end i april 2023. Indekset er drevet af stigende priser fra marts 2024 til april 2024 på kød (1,6 pct.), korn (0,3 pct.) og madolie (0,3 pct.), mens prisen faldt på sukker (4,4 pct.) og mejeriprodukter (0,3 pct.).

Markedssituationen for korn og proteinafgrøder

Det Internationale Kornråd (IGC) estimerer i sin seneste rapport fra april 2024 en stigning i produktionen for indeværende år 2023/24 på 1,5 pct. sammenlignet med året før. Efterspørgslen på korn forventes at stige med 1,6 pct. på grund af stigende efterspørgsel på foder, men også efterspørgslen på industriel anvendelse og mad er stigende. Priserne på kornafgrøder falder fortsat, om end aftagende. I april 2024 er de samlede kornpriser, jf. FAO's indeks steget med 0,3 pct. fra marts 2024

I forhold til situationen i Ukraine har Ruslands invasion haft alvorlige konsekvenser for markedsdynamikken, herunder særligt adgang til dyrkningsområder i russisk besatte områder og risici forbundet med arbejdet og transport af afgrøder. Dette medfører, at der er store usikkerheder forbundet med estimater. Produktionen i Ukraine forventes i indeværende år 2023/24 for flere afgrøder at ligge under niveauet før krigen i 2020/21. Det betyder fald på 1,0 pct. for majs og 16,2 pct. for byg, men en forøgelse på 13,0 pct. for hvede. I forhold til det netop afsluttede produktionsår 2022/23 forventes der i Ukraine en forøgelse af produktionen på 7,05 pct. for hvede, på 8,4 pct. for majs og 1,1 pct. for byg.

Forventningerne til det kommende år 2024/25 er et fald i den samlede kornproduktion med 4,9 pct. ift. 2023/24 – heraf et fald i produktionen af hvede på 14,8 pct., for byg 9,4 pct. og for majs 6,1 pct. Ukrainsk eksport forventes fortsat at falde i 2023/24 med 16,7 pct. i forhold til før krigen i 2020/21, herunder med 8 pct. for hvede, 15,4 pct. for majs og 57 pct. for byg. I forhold til 2022/23 forventes Ukraines samlede eksport at falde med 25 pct., herunder med 9,4 pct. for hvede, 33,5 pct. for majs og 33,5 pct. for byg. Forventningerne til Ukraines eksport det kommende år 2024/25 er et yderligere fald i eksport med 15,33 pct., herunder med 26,5 pct. for hvede, for byg 36,4 pct. og for majs 4,2 pct.

Ukraine er storeeksportør af foder til EU, hvor særligt sektorerne for fjerkræ og svin bliver ramt af den lavere ukrainske eksport. Mange afrikanske og nogle mellemøstlige lande får en stor andel af deres korn fra Ukraine, hvorfor krigen har konsekvenser for deres adgang til og prisen på fødevarer. Der forventes derfor fortsat internationalt fokus på den ukrainske eksport via EU's alternative fragtruter, hvorigennem Kommissionen vurderer, at cirka 25 pct. af eksporten sker.

Kommissionen vedtog den 30. juni 2023 et komitéforslag om yderligere krisestøtte til Polen, Ungarn, Rumænien, Slovakiet og Bulgarien på 100 mio. euro og indgik aftale om garanti for transit af ukrainske landbrugsprodukter gennem disse medlemsstater. Denne aftale udløb den 15. september 2023. Polen og Ungarn har efterfølgende indført nationale importforbud for korn og visse andre landbrugsvarer fra Ukraine, hvilket har fået Ukraine til at anlægge sag mod EU ved Verdenshandelsorganisationen (WTO). Slovakiet har også selvstændigt indført et midlertidigt forbud mod import af ukrainsk korn, men har lavet en aftale med Ukraine den 21. september 2023 om at etablere en licensordning for handel med korn med henblik på at ophæve importforbuddet, når ordningen er på plads. Ukraine har i oktober 2023 suspenderet sin sag hos WTO, mens der pågår forhandlinger med Polen, Slovakiet og Ungarn. I starten af november 2023 blokerede polske lastbilchauffører grænsen til Ukraine for lastbiler fra Ukraine, og efterfølgende har der været blokeringer af bl.a. polske landbrugere, som dog er ophørt med udgangen af april 2024.

Kommissionen har den 22. marts 2024 fremsat forslag om markant forhøjelse af importtolden for en række landbrugsprodukter fra Rusland og Belarus, som i dag har ingen eller meget lav told. De pågældende produkter vil samtidig blive udelukket fra adgang til EU's toldkontingenter. Formålet er at begrænse importen af en række landbrugsvarer fra Rusland og Belarus og dermed forhindre dels mulig forstyrrelse af EU-markedet for korn, dels fortsatte indtægter til russisk økonomi. Belarus er inkluderet i forslaget pga. landets nære relationer til Rusland, som skaber risiko for russisk omgåelse via det belarusiske marked. Forslaget skal ses i sammenhæng med EU's sanktioner mod Rusland og Belarus og støtte til Ukraine efter den russiske invasion. Forslaget forventes at træde i kraft den 1. juli 2024.

Eksport af korn fra Ukraine

Kommissionen fremlagde i maj 2022 en meddelelse om alternative fragtruter ("solidaritetsbaner", KOM (2022)217). Tiltaget havde til hensigt at udbygge alternative fragtruter for korneksport ud af Ukraine, der omgik den russiske flådeblokade i Sortehavet. Det er med tiltaget lykkedes at øge eksporten af korn fra Ukraine. For at styrke de alternative fragtruter fremlagde Kommissionen, Den Europæiske Investeringsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og Verdensbanken samt Ukraine, Tjekkiet, Polen, Rumænien, Slovakiet og Moldova den 11. november 2022 en fælles erklæring, hvor der tilsammen mobiliseres 1 mia. euro i perioden 2022-23. Hensigten med de alternative fragtruter var, at landbrugsprodukter fra Ukraine skulle eksporteres bredt til EU og herfra videre til tredjelande. Fra maj 2022 til marts 2024 har over 73 mio. ton landbrugsvarer forladt Ukraine gennem de alternative fragtruter, som hermed har muliggjort eksport af omkring 55 pct. af Ukraines korn siden krigen begyndelse. De resterende 45 pct. er blevet eksporteret via Sortehavsruterne.

De midlertidige ensidige handelsliberaliserende foranstaltninger for ukrainske varer eksporteret til EU blev den 14. maj 2024 forlænget frem til juni 2025. Formålet er at afhjælpe de økonomiske og handelsmæssige udfordringer for ukrainsk økonomi, der er opstået som følge af Ruslands invasion. Som følge af kritik fra en række medlemsstater over ordningens utilsigtede negative konsekvenser for visse landbrugssektorer er der inkluderet beskyttelsesforanstaltninger for EU. Derudover er der for de mest sensitive landbrugsprodukter (fjerkræ, æg, sukker havre, majs, gryn og honning) en automatisk 'nødbremse', der sikrer genindførsel af told, hvis importen overstiger bestemte niveauer.

Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter

I kalenderåret 2023 steg mælkeindvejen i EU med 0,1 pct. i forhold til 2022. Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter er efter en periode med historisk høje priser på vej ind i en tid med mere normale priser. Mælkeprisen lå i december 2022 på 57,4 cent/kg, hvilket historisk er en rekordhøj pris. Marts 2024 lå prisen på 46,3 cent/kg. Det er set over en længere periode en god pris. Prisen på mejeriprodukter er præget af stigende smørpriser. Ultimo april 2024 lå prisen på skummetmælkspulver på 239,5 euro/100 kg. Det er 3 pct. under prisen samme tid i 2023. Smørprisen lå på 574 euro/100 kg, hvilket er 22 pct. over prisen samme tid sidste år.

Markedssituationen for svinekød

I kalenderåret 2023 er antallet af slagtninger på EU-niveau faldet med 7,3 pct. og 18,8 pct. i Danmark. EU's marked for svinekød er præget af høje priser. I løbet af 2023 er priserne steget betydeligt på grund af det faldende udbud. Dog er priserne nu begyndt at falde. I uge 17 i 2024 er EU-prisen på 221,7 euro/100 kg. Det er dog historisk fortsat en pæn pris, om end 8,9 pct. lavere end samme tid sidste år. Den danske notering følger nogenlunde samme tendens. Smågriseprisen er stabil på et meget højt niveau i uge 17 på 88 euro/stk. Den danske svineködssektor er ramt af faldende eksport til Kina. En større del af den danske produktion skal derfor afsættes på EU's indre marked. De danske afregningspriser ligger imidlertid under de øvrige store producentlande i EU. Udbrud af afrikansk svinepest påvirker ligeledes fortsat markedssituationen. Der er især mange udbrud blandt tamsvin på Balkan.

Markedssituationen for oksekød

I kalenderåret 2023 faldt EU's produktion af oksekød med 4,3 pct. i forhold til samme periode af 2022. I 2023 har prisniveauet generelt været let faldende, men var i uge 14 af 2024 på 503,4 euro/100 kg, hvilket er 0,9 pct. højere end samme tid året før. Dette er dog fortsat betydeligt over gennemsnittet for de seneste tre år. Generelt er producenternes indtjeningsmargener positive. EU's eksport steg med 1,0 pct. i kalenderåret 2023 sammenlignet med 2022. EU's import faldt med 3,0 pct. i kalenderåret 2023 i forhold 2022.

Markedssituationen for fjerkrækød

I kalenderåret 2023 steg produktionen af fjerkrækød 2,5 pct. i EU og 4,8 pct. i Danmark i forhold 2022. Markedssituationen i fjerkræsektoren er karakteriseret ved forholdsvis høje priser. I uge 17 i 2024 var prisen på 263,9 euro/100 kg, hvilket er 3,8 pct. under prisen samme tid sidste år. Der er for tiden særdeles positive indtjeningsmargener til producenter af fjerkrækød. EU er fortsat nettoeksportør af fjerkrækød målt både i mængde og værdi. Fugleinfluenza er fortsat et problem for fjerkræsektoren, og flere tredjelande har indført importforbud. I kalenderåret 2023 steg EU's import af fjerkræ med 5,0 pct. i forhold til 2022, mens eksporten i samme periode faldt 3,0 pct. Importen fra Ukraine steg med 42 pct., og Ukraine er nu næststørste importland med 26 pct. kun overgået af Brasilien med 33 pct. Også for æg er importen fra Ukraine steget med 126 pct. i kalenderåret 2023, og Ukraine er nu største importør til EU med en andel på 60 pct. Det skal dog bemærkes, at i den nævnte periode udgjorde værdien af importen af fjerkrækød 2 mia. euro, mens æggeimporten udgjorde 155 mio. euro.

Eksport generelt

EU's landbrugseksport nåede et rekordniveau i 2023 på 228,6 mia. euro, hvilket primært skyldes høje priser, mens eksportvolumen faldt for tredje år i træk. Landbrugsimporten til EU faldt med 7 pct. i 2023 i forhold til 2022. EU's landbrugsimport var på 158,6 mia. euro i 2023, hvilket gav EU et handelsoverskud på 70,1 mia. euro og dermed en stigning på 22 pct. i forhold til 2022 (57,8 mia. euro).

EU's tre største eksportmarkeder var fortsat UK, USA og Kina, som i 2023 stod for 40 pct. af EU's samlede eksport. Eksport til UK voksede med 7 pct., mens eksport til USA og Kina faldt med henholdsvis 6 pct. og 8 pct. I 2023 var EU's tre største importmarkeder Brasilien, UK og Ukraine, som tilsammen udgjorde 28 pct. af EU's samlede import. Brasilien er fortsat den største eksportør til EU med 11 pct., men importen herfra faldt med 15 pct. i 2023. Importen fra UK udgjorde 10 pct., som dermed steg med 1 pct. Ukraine forblev den tredjestørste eksportør til EU med 7 pct., hvilket er et fald med 10 pct., men dog 71 pct. højere end i 2021.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Gældende dansk ret

Der er ikke redegjort for gældende dansk ret i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Der er ikke redegjort for konsekvenser i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag. Der er således ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser af punktet, ligesom beskyttelsesniveauet ikke påvirkes.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer forventer overordnet set yderligere stigninger i produktionsomkostninger for alle sektorer som følge af den aktuelle situation i Ukraine. Krigen har åbenlyse konsekvenser for eksporten til Rusland og Ukraine, men den medfører også ændringer i fragtruter til øvrige eksportmarkeder og store udfordringer med at sikre forsynings sikkerheden. Landbrug & Fødevarer anfører ift. markedssituationen for grisekød, at resultatet af svinetællingen fra december 2023 tyder på, at man for første halvår 2024 vil se samlede slagtninger af svin i EU, der ikke vil ligge langt fra året før. Derudover kan man i andet halvår forvente slagtninger i EU, som vil ligge højere end året før. Når det gælder udviklingen i antal søer er der store stigninger i Polen og Spanien med mere moderate stigninger i Danmark og Nederlandene. I Tyskland er der en stort set uændret bestand af søer, mens kun Frankrig kan notere en fortsat nedgang i antallet af søer. Landbrug & Fødevarer anfører, at markedssituationen for mælk og mejeriprodukter efter en periode med historisk høje priser er på vej ind i en tid med mere normaliserede priser. Landbrug & Fødevarer anfører ift. markedssituationen for oksekød, at konkurrencen inden for kvægsektoren i EU stadig er hård og råvaregrundlaget i Danmark fortsat er støt nedadgående. Fra 2022 til 2023 blev Danmarks eksport af oksekød mængdemæssigt reduceret med 9,7 pct. og i værdi med 19,4 pct., mens importen blev reduceret med 13 pct. Dog ses en markant fremgang i mængden importeret okse- og kalvekød fra hhv. Belgien og Brasilien.

Landbrug & Fødevarer anfører ift. markedssituationen for fjerkræ og æg, at der på fjerkræområdet opleves større grad af protektionisme, hvor især udbrud af fugleinfluenza bruges på en række eksportdestinationer til at lukke for eksport fra Danmark og EU. Omvendt har sektoren haft stor gavn af de indgåede regionaliseringsaftaler med hovedmarkederne, hvortil eksporten har kunnet fortsætte. Den danske og EU's fjerkræsektor er bekymret over den stigende import af fjerkrækød og æg fra Ukraine. Den markante importstigning presser ifølge Landbrug & Fødevarer EU's marked for fjerkrækød. En effekt af den øgede import af fjerkrækød og æg og produkter fra Ukraine ind i EU er, at polsk fjerkrækød presses ind på det danske marked til priser markant under de danske priser. I lyset af situationen i Ukraine støttes forslaget om en etårig forlængelse af handelsliberaliseringen med Ukraine, herunder at der fastsættes en automatisk mekanisme, hvor der indføres importtold på fjerkrækød og æg, når et fastsat importniveau nås.

Landbrug & Fødevarer anfører ift. markedssituationen for korn og raps, at der generelt ses langsomt faldende afgrødepriser, mens efterspørgslen ser stabil ud. Globalt er der rigelige mængder korn fra Rusland og Ukraine samt soja fra Brasilien til at mætte lokal efterspørgsel. Samtidig efterspørger Kina mindre grundet landets økonomiske situation. Det største problem for europæiske landmænd er lave priser på afsætning kombineret med høje priser på input, hvilket skærer direkte i indkomsten.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemsstater har fortsat stor fokus på udfordringerne som følge af den russiske invasion af Ukraine og på de generelt faldende kornpriser, men en række medlemsstater ventes også at udtrykke tilfredshed med kompromiset om forlængelse af handelsliberaliseringen over for Ukraine samt forslaget om forøgelse af importtolden over for Rusland og Belarus. Generelt forventes en relativt positiv vurdering af markedssituationen fra en lang række medlemsstater, om end visse eventuelt vil påpege udviklingen med prisfald i sukkersektoren. Det ventes desuden, at flere medlemsstater vil give udtryk for, at importerede produkter ikke produceres under samme standarder som europæiske, og særligt nabolandene til Ukraine er kritiske over for importens påvirkning af EU-markedet.

Regeringens generelle holdning

Regeringen arbejder for at underbygge en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugssektor og et velfungerende indre marked med lige konkurrencevilkår og begrænset og målrettet ekstraordinær støtte. Regeringen arbejder samtidigt for velfungerende international handel, der også kan betyde større robusthed i de globale fødevarerforsyningskæder. Det er vigtigt, at Kommissionen overvåger markedssituationen for landbrugsvarer som følge af Ruslands invasion af Ukraine. Regeringen støtter, at EU understøtter eksport af korn fra Ukraine.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 22. marts 2024 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 14. marts 2024.

2. Behov for svar på de aktuelle udfordringer i landbruget KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 18. april 2024. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Der har særligt i første kvartal af 2024 været protester fra landbrugssektoren i flere medlemsstater,

som bl.a. har haft fokus på rammevilkårene for landbrugssektoren. Der sigtes både på reduktion af nationale tilskud, nye grønne krav og administrative byrder i den seneste reform af EU's fælles landbrugspolitik og om forventede nye krav under den europæiske grønne pagt inden for bl.a. klima, naturgenopretning og pesticider. I protesterne har der også været peget på behovet for rimelige afsætningspriser for landbrugerne og rejst kritik af handelsaftaler og import fra tredjelande, der ikke producerer under samme produktionsstandarder og miljøkrav. Kommissionens formand har den 25. januar 2024 lanceret en "strategisk dialog om fremtidens europæiske landbrug". Kommissionsformanden har desuden meddelt, at Kommissionen vil lette byrderne for landbrugerne og trække forslaget om bæredygtig anvendelse af pesticider tilbage. Kommissionens forslag om ændring af visse elementer i den fælles landbrugspolitik er vedtaget i maj 2024. Regeringen ønsker, at den fælles landbrugspolitik har fokus på den grønne omstilling, og at den gøres enklere og mere markedsorienteret. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024 med henblik på udveksling af synspunkter.

Baggrund

Formandskabet lægger op til en drøftelse af behovet for både hurtige og strukturelle svar på den aktuelle krisesituation i landbrugssektoren, og Kommissionen vil informere om tiltag i den sammenhæng.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024 med henblik på udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Der har inden for det seneste halve år og særligt i begyndelsen af 2024 været flere protester og demonstrationer fra landbrugere i bl.a. Belgien, Nederlandene, Frankrig, Grækenland, Italien, Letland, Tyskland, Rumænien, Spanien og Polen.

Den nuværende fælles landbrugspolitik 2023-27 er under implementering. Hovedparten er implementeret i 2023, men visse dele kan implementeres i løbet af perioden. Kommissionen og formandskabet har dette halvår indledt drøftelser om fremtidens landbrug og den fælles landbrugspolitik efter 2027. Kommissionen har den 25. januar 2024 igangsat en "strategisk dialog om fremtidens europæiske landbrug", hvor en bred kreds af aktører fra fødevarekæden og interessenter er inviteret med henblik på at danne bro og undgå en polariseret debat om EU's fremtidige landbrugs- og fødevarer system.

Protesterne sigter på en række forskellige temaer, som f.eks. reduktion af nationale tilskud, nye grønne krav om bl.a. braklægning og administrative byrder i den seneste reform af EU's fælles landbrugspolitik og om forventede nye krav under den europæiske grønne pagt inden for bl.a. klima og pesticider samt i forbindelse med implementeringen af naturgenopretningsforordningen. I protesterne har der også været peget på behov for rimelige priser samt effekten af handelsaftaler med bl.a. Ukraine og Mercosur (handelsblok bestående af Argentina, Brasilien, Paraguay og Uruguay). Landbrugerne anfører, at de skal konkurrere mod billigere produkter, der ikke skal leve op til de samme miljøkrav og produktionsstandarder, som landbrugerne i EU er underlagt. I Letland har protesterne sigtet mod import af korn og andre landbrugsprodukter fra Rusland og Belarus.

Kommissionen har den 22. marts 2024 fremlagt forslag til markant forhøjelse af importtolden på kornprodukter fra Rusland og Belarus, som i dag har ingen eller meget lav told. De pågældende produkter vil samtidig blive udelukket fra adgang til EU's toldkontingenter. Formålet er at begrænse importen af en række landbrugsvarer fra Rusland og Belarus og dermed forhindre dels mulig forstyrrelse af EU-markedet for korn, dels fortsatte indtægter til russisk økonomi. Belarus er inkluderet i forslaget pga. landets nære relationer til Rusland, som skaber risiko for russisk omgåelse via det belarusiske marked. Forslaget skal ses i sammenhæng med EU's sanktioner mod Rusland og Belarus og støtte til Ukraine

efter den russiske invasion. Forslaget forventes at træde i kraft den 1. juli 2024.

Handlen med Ukraine er særligt for en række nabolande, men også visse andre medlemsstater, blevet et fokuspunkt med ønske om begrænsning af importen af landbrugsvarer fra Ukraine. Det drejer sig især om sukker, fjerkræ og æg, hvor der har været en stor procentvis stigning af import siden etablering af den midlertidige told- og kvotefri adgang for import af landbrugsprodukter fra Ukraine. Disse midlertidige ensidige handelsliberaliserende foranstaltninger for ukrainske varer eksporteret til EU ventes forlænget frem til juni 2025. Formålet er at afhjælpe de økonomiske og handelsmæssige udfordringer for ukrainsk økonomi, der er opstået som følge af Ruslands invasion. Som følge af kritik fra en række medlemsstater over ordningens utilsigtede negative konsekvenser for visse landbrugssektorer er der inkluderet beskyttelsesforanstaltninger for EU. Derudover er der for de mest sensitive landbrugsprodukter (fjerkræ, æg, sukker havre, majs, gryn og honning) en automatisk 'nødbremse', der sikrer genindførsel af told, hvis importen overstiger bestemte niveauer.

EU-initiativer

Kommissionen har ved flere lejligheder understreget den vigtige rolle, som landbrugerne i EU spiller, både i relation til produktion af fødevarer og liv i landdistrikterne samt ved at bidrage til klimamålsætninger og beskyttelse af miljøet. Landbruget og landbrugerne står dog over for en række udfordringer som bl.a. følgerne af krigen i Ukraine samt klimaforandringer med tilhørende tørke, skovbrande og oversvømmelser, der alle har konsekvenser for landbrugernes produktion og indkomst.

For at understøtte og udvikle fremtidens landbrug har Kommissionen opfordret til mere dialog og mindre polarisering på tværs af emner som f.eks. pesticider og gødning. Kommissionen har derfor iværksat en strategisk dialog om fremtidens europæiske landbrug. Dialogen omfatter en bred kreds af aktører fra hele fødevarekæden, herunder landbrugere, landbrugsorganisationer, fødevareproducenter, grønne organisationer, videnskabsfolk, forbrugere, dyrevelfærdsorganisationer m.m., der kan bidrage til udviklingen af fremtidens landbrug i EU. Den strategiske dialog blev igangsat den 25. januar 2024, og der vil herefter blive afholdt en række tematiske møder. Arbejdet fortsættes frem mod sommeren 2024, og der forventes fremlagt en rapport med resultaterne i september 2024. Formandskabet ønsker i den sammenhæng, at rådet (landbrug og fiskeri) bidrager med rådskonklusioner om fremtidens landbrug i EU.

På møde i Det Europæiske Råd den 1. februar 2024 blev udfordringerne og landbrugernes bekymringer samt den vigtige rolle, som landbruget spiller, også drøftet. Betydningen af den fælles landbrugspolitik blev understreget, og stats- og regeringscheferne opfordrede Rådet og Kommissionen til at arbejde videre med problemstillingerne. Emnet blev endvidere drøftet på møde i Det Europæiske Råd den 21.-22. marts 2024 og på ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd den 17.-18. april 2024.

Kommissionsformanden har endvidere annonceret, at Kommissionen vil foreslå administrative byrdelempelser for landbruget. Dette var et emne på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. februar 2024, hvor konkrete forslag til forenkling og den videre behandling af disse blev drøftet. Der var fra mange medlemsstater et ønske om, at også forordningerne, som udgør den juridiske ramme for den fælles landbrugspolitik og andre tilknyttede områder, blev åbnet med henblik på at opnå lettelser og svare på landbrugernes kritik. Kommissionen viste imødekommenhed i forhold til at tage flere skridt for at opnå reduktion af byrder for landbrugerne og i forhold til de forslag, som mange medlemsstater fremførte. Samtidig anførte Kommissionen, at de juridiske rammer indeholder betragtelig fleksibilitet for medlemsstaterne i forhold til udformningen af de strategiske planer, herunder udformningen af tilskudsordninger og kontrollen af disse.

Kommissionen grupperede medlemsstaternes forslag i fem, hvor den første gruppe omhandler forvaltningen af de strategiske planer, den årlige præstationsrapport, visse elementer af det integrerede administrations- og kontrolsystem samt sanktionssystemet. Den næste gruppe vedrører den grønne arkitektur af den fælles landbrugspolitik, primært med fokus på forpligtelser under konditionalitet og kontrol. Den tredje gruppe omhandler forslag knyttet til risiko- og kriseforvaltning i landbruget. Den fjerde vedrører forslag knyttet til andre elementer under den fælles landbrugspolitik som f.eks. koblet støtte, social konditionalitet og støtteordninger inden for markedssektorerne, mens den sidste gruppe vedrører regulering uden for den fælles landbrugspolitik om f.eks. skovrydning, skovovervågning, sanitære regler og vedvarende energi.

Kommissionen havde endvidere haft dialog med europæiske landbrugsorganisationer, som særligt havde opfordret til forenkling af de administrative byrder for landbrugerne, og understreget behovet for en stabil politisk ramme. Kommissionen anførte endvidere, at dialogen viste om yderligere tiltag mod illoyal handelspraksis, markedsforvaltning og særlig behandling af små landbrug og økologisk landbrug.

Status for iværksatte initiativer

Kommissionen har i forordning (EU) 2024/587 givet medlemsstaterne mulighed for i 2024 at fravige et af kravene om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM), som skal overholdes for udbetaling af den fulde direkte støtte. Det drejer sig om kravet om, at landbrugerne skal udlægge en mindsteandel af ikke-produktive elementer og arealer på bedriftens omdriftsarealer. Medlemsstaterne kan træffe beslutning om, at GLM8-kravet kan opfyldes uden, at landbrugeren skal udlægge en andel af bedriftens omdriftsarealer til ikke-produktive elementer og arealer, hvis 4 pct. af bedriftens omdriftsareal afsættes til ikke-produktive arealer og landskabstræk, og/eller kvælstoffikserende afgrøder og/eller efterafgrøder uden brug af pesticider. Hvis medlemsstaten træffer beslutning om at anvende undtagelsen, vil den være gældende i 2024.

Kommissionen har i marts 2024 vedtaget forslag til ændring af reglerne for GLM-krav 1 om opretholdelsen af permanente græsarealer. Forslaget åbner mulighed for, at medlemsstaten i tilfælde af strukturændringer kan genberegne referenceandelen af permanente græsarealer og giver medlemsstaterne en vis fleksibilitet, hvis landbrugerne ved fald i andelen af permanente græsarealer skal pålægges at reetablere omlagte permanente græsarealer.

Kommissionen har i marts 2024 offentliggjort en revideret udgave af EU-metodepapiret om kvalitets-evaluering af arealmonitoreringssystemet med henblik på at reducere kontrolbyrden for landbrugerne og administrationen.

Forslag om ændring af visse elementer i basisforordningerne for den fælles landbrugspolitik er vedtaget i maj 2024. Forslaget giver bl.a. mulighed for, at medlemsstaterne kan fastsætte specifikke undtagelser samt giver medlemsstaterne mulighed for fleksibilitet i implementeringen af en række krav om krav for god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM). Kommissionen foreslår også en ændring af GLM krav 8 om mindsteandel af ikke-produktive arealer mv., så delkravet om udlægning af en mindsteandel af bedriftens omdriftsarealer som ikke-produktive arealer (bl.a. braklægning) bortfalder. Forslaget indebærer, at medlemsstaterne forpligtes til at etablere en bioordning, hvor der skal ydes tilskud til praksis for vedligeholdelse af ikke-produktive områder. Bedrifter under 10 hektar fritages desuden for kontrol samt sanktion af konditionalitetskrav.

Kommissionen har i april 2024 præsenteret udkast til forklarende note om anvendelsen af force majeure i relation til arealbetalinger under den fælles landbrugspolitik.

Kommissionen vil i maj 2024 præsentere en note, som afklarer muligheden for anvendelse af geo-refererede foto under den gældende lovgivning. Noten ventes til juni 2024 fulgt af forslag til ændring af forordningsgrundlaget for anvendelsen af geo-refererede foto.

Kommissionsformanden har endvidere den 6. februar 2024 oplyst, at Kommissionen vil trække forslag KOM (2022) 305 om bæredygtig anvendelse af pesticider.

Fødevareforsyningskæden

Kommissionen fremlagde i marts 2024 et non-paper med mulige tiltag i forhold til fødevareforsyningskæden. Kommissionens forventes at fremsætte forslag til ændring af den fælles markedsordning i andet kvartal 2024, der har til formål at styrke landbrugernes stilling i fødevareforsyningskæden. Kommissionen er på nuværende tidspunkt i gang med at etablere et observatorium for produktionsomkostninger, indtjeningsmargener og handelspraksisser.

Kommissionen har endvidere i april 2024 offentliggjort en rapport om implementering af direktiv 2019/633 om urimelig handelspraksis i fødevareforsyningskæden. Rapporten viser, at direktivet var implementeret i alle medlemsstater december 2022. Direktivet er et minimumsdirektiv, og derfor kan medlemsstaterne have indført strammere regler på nogle områder, hvilket bl.a. er tilfældet, når nogle medlemsstater har sat kortere frister for aflysning af ordrer og indført forbud mod køb og salg til priser under produktionsomkostningerne. I 2023 stod Polen for langt den største andel af de registrerede, økonomiske sanktioner med 20 ud af 22 mio. euro for hele EU. Antallet af registrerede klager over overtrædelser fra virksomheder er steget fra 2022 til 2023. De mest registrerede overtrædelser i 2023 omhandler for sen betaling for henholdsvis let fordærvelige (51 pct.) og ikke-letfordærvelige (15 pct.) landbrugsvarer og fødevarer.

På kort sigt peger Kommissionen på en styrkelse af bestemmelserne om kontrakter i forordning 1308/2013 om den fælles markedsordning for landbrugsvarer. Kommissionen påtænker at fremsætte forslag til ændring af den fælles markedsordning i juni 2024. På nuværende tidspunkt er der hjemmel til, at medlemsstaterne kan indføre krav om, at leveringer på deres område af landbrugsprodukter fra en producent til en forarbejdningsvirksomhed eller en distributør skal være omfattet af en skriftlig kontrakt mellem parterne. Hvis en medlemsstat ikke stiller krav om obligatoriske kontrakter, vil en producent, producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer kunne stille krav om, at enhver leverance af vedkommendes/dens produkter til en forarbejdningsvirksomhed eller en distributør skal være omfattet af en skriftlig kontrakt mellem parterne. Kommissionens overvejer en opstamning af den obligatoriske karakter af de skriftlige kontrakter, idet man vil bibeholde den eksisterende fleksibilitet for tilfælde, hvor køberen er en lille eller mellemstor virksomhed. Kommissionen overvejer ligeledes at forbedre mulighederne for at tage højde for markedsændringer og omkostninger for at forbedre symmetri og tidshorisont i kontrakterne, samt at give mulighed for øget gennemsigtighed for eksempel ved et kontraktregister, og endeligt et system for mægling, hvis parterne ikke kan blive enige.

Kommissionen overvejer desuden at styrke producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationers rolle for at kompensere for landbrugernes svagere position i forhandlinger. Det kan ske ved at styrke disse organisationers rolle i kollektive forhandlinger. Desuden overvejes at yde tilskud til producentorganisationer og brancheorganisationer, der anvender krisehåndtering, og forenkle godkendelsesprocedurerne for disse organisationer. Endeligt overvejes også at øge de tilskud, der kan ydes til producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, der får tilskud til sektorinterventioner i medfør af mulighederne herfor i forordningen om de strategiske planer.

Kommissionens overvejelser på mellemlangt sigt relaterer sig til direktivet om urimelig handelspraksis, idet Kommissionen overvejer et forslag, der skal omfatte grænseoverskridende håndhævelse af direktivet set i lyset af, at 20 pct. af de landbrugsprodukter og fødevarer, der forbruges, kommer fra en andet medlemsstat. Hensigten er at styrke de nationale håndhævelsesmyndigheder og deres muligheder for at samarbejde og udveksle oplysninger.

Kommissionen har endvidere igangsat en evaluering af direktivet, som senest skal fremlægges for Rådet og Europa-Parlamentet november 2025, ledsaget af eventuelle forslag til ændringer af selve direktivet.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Gældende dansk ret

Der er ikke redegjort for gældende dansk ret i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Der er ikke redegjort for konsekvenser i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag. Der er således ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser af punktet, ligesom beskyttelsesniveauet ikke påvirkes. Eventuelle forslag vil kunne have en betydning for beskyttelsesniveauet.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer er meget optaget af, at det momentum, der er skabt, også anvendes til at sikre reelle forbedringer og forenklinger for danske landmænd og fødevarevirksomheder.

I forhold til det allerede fremlagte forslag om en undtagelse for GLM 8-kravet om udlægning af fire procent ikke-produktive arealer, så vil Landbrug & Fødevarer påpege det urimelige i, at det også for 2024 ser ud til, at det kun er danske landmænd (eventuelt også landmænd i et par andre medlemsstater), der skal leve op til kravet. Det er konkurrenceforvridende og undergravende for princippet om fælles regler i landbrugspolitikken. I forhold til GLM 1-kravet så opfordrer Landbrug & Fødevarer, at også strukturudviklingen i Danmark tages i betragtning i det kommende forslag fra Kommissionen, så det sikres, at risikoen for at udløse kravet om retablering af permanente græsarealer i Danmark minimeres væsentligt.

I forhold til arealmonitoreringssystemet er Landbrug & Fødevarer optaget af, at det reelt fører til forenklinger for landmændene. Som det er nu, er Landbrug & Fødevarer blandt andet meget bekymret for, at man de facto har vendt bevisbyrden om, således at det ved uenighed er landmanden, der ved hjælp af georefererede billeder skal bevise hvilken afgrøde, der står på en mark. Samtidigt bør hele sanktionssy-

stemet gentænkes. Det giver ikke mening at have et system med hårde sanktioner for ”gentagne overtrædelser” og ”forsætlige overtrædelser”, når myndigheder på baggrund af satellitbilleder har fuldt overblik over, hvilke afgrøder, der står på alle marker.

Med vedtagelsen af forslaget om ændring af den fælles landbrugspolitik bortfalder det væsentligste element af GLM 8-kravet, og erstattes af en bioordning, der vil muliggøre en mere målrettet og hensigtsmæssig udtagning af arealer til gavn for den landbrugsnære biodiversitet. Ændringen betyder også, at der gives større fleksibilitet for medlemsstaterne til at udforme den detaljerede udmøntning af GLM 6 (jorddække) og GLM 7 (afgrøderotation). I forhold til GLM 7 opfordrer Landbrug & Fødevarer til, at Danmark udnytter muligheden for at leve op til kravet gennem afgrødediversificering. Anvendelse af afgrødediversificering vil medføre en ganske betydelig forenkling for langt hovedparten af de danske landmænd – men efter Landbrug & Fødevarers vurdering også for Landbrugsstyrelsen. Samtidigt er det vigtigt at erindre sig, at der ikke er fagligt belæg for at sige, at det gældende regelsæt er bedre end forslaget om afgrødediversificering.

Men i forbindelse med en mere grundlæggende diskussion af gældende forordninger vil Landbrug & Fødevarer også stærkt opfordre regeringen til at presse på for, at det bliver muligt at udnytte de op til 1,6 mia. kr. i det tidligere landdistriktsprogram, der ellers risikerer ikke at blive udnyttet. Det kan ske ved at justere de gældende regler for, hvad der defineres som en ”grøn” investering; at redefinere de såkaldte ”no-backsliding”-princip; samt sikre at deadline for udnyttelse af midlerne forlænges med 2 år (forlænge den såkaldte N+3-regel til en N+5-regel). En sådan tilpasning vil kunne sikre en meget betydelig hjælp i form af medfinansiering af den grønne omstilling, som danske landmænd skal igennem i de kommende år.

I forhold til landmændenes position i fødevareforsyningskæden er Landbrug & Fødevarer er meget optaget af, at landmændene har den stærkest mulige position i fødevareforsyningskæden, og har i den sammenhæng særligt peget på vigtigheden af stærke andelsvirksomheder. Landbrug & Fødevarer ser frem til at kunne kommentere på de eventuelt kommende konkrete forslag – men understreger, at der grundlæggende er tilfredshed med den nuværende danske udmøntning af direktivet om urimelige handelspraksisser.

Økologisk Landsforening advarer mod at besvare protesterne i landbrugssektoren sænker hastigheden og målene for den grønne omstilling. Tilpasninger i rammevilkårene skal ikke have til formål at sænke de grønne ambitioner. Ændringer skal derimod skabe bedre grundlag for grøn omstilling. Der er behov for, at der sikres sammenhæng mellem produktionsomkostninger og aftrykket på naturressourcerne og dyrevelfærden. Det skal ledsages af en accept af, at befolkningerne skal være villige til at prioritere fødevarer i deres disponible indkomst. EU kan understøtte dette med aktiviteter rettet mod befolkningerne, så de kender konsekvenserne af den nuværende situation, hvor mad har meget lav prioritet.

Fremfor at lempe GLM-kravene og overveje at gå tilbage til en situation, hvor økologi er grønt per definition, bør der foretages justeringer i indretningen af EU's landbrugsstøtte i tråd med Jord til bord-strategien. I Jord til bord-strategien står der, at fremfor at få landbrugsstøtte for at eje jord, skal landbrugsstøtten bruges til at betale landbrug, der leverer på grønne ambitioner. Økologisk Landsforening anbefaler, at Danmark arbejder for, at konditionalitetskravene fastsættes, så de afspejler de enkelte medlemsstaters forpligtelser i forhold til klima (Fit for 55), Naturgenopretningsloven, Vandrammedirektivet og Nitratdirektivet, Bæredygtig anvendelse af pesticider og dyrevelfærdsregler. Kravene skal målrettes nationale forpligtelser og regionale forhold. Fordelingen af landbrugsstøtten skal følge dokumenterede resultater, hvor overskridelse af konditionalitetskravene skal føre til støttetræk, og resultater der er bedre end konditionalitetskravene udløser ekstra støtte. Over tid skal der kun betales landbrugsstøtte

til bedrifter, der leverer resultater, der er bedre end konditionalitetskravene. Denne model følger princippet om public good for public money, og vil facilitere en grøn omstilling. Modellen betyder ligeledes, at økologien ikke skal have særbehandling.

I tillæg til omstilling af landbrugsstøtten, er der ifølge Økologisk Landsforening behov for, at EU understreger nødvendigheden af, at afgiftssystemer understøtter sande priser på fødevarer, så der er sammenhæng mellem pris og de reelle omkostninger på det omgivende miljø, natur, klima og dyrevelfærd, hvilket også indgår som en anbefaling i EU's Jord til bord-strategi. Ligeledes er det nødvendigt at undgå, at indsatsen for den grønne omstilling undermineres som følge af internationale handelsaftaler. Der er behov for at finde en løsning med inspiration i CBAM også ved handel internt i EU.

Danmarks Naturfredningsforening har noteret sig de voldsomme landmandsprotester i store dele af Europa. Foreningen har også bemærket, at protesterne er ret diffuse i deres krav, men er meget voldsomme og aggressive. Det er Danmarks Naturfredningsforenings klare indtryk, at landmændene protesterer over nogle vilkår, som ikke nødvendigvis har med den førte politik at gøre. Mange landmænd er pressede økonomisk og peger derfor på udefrakommende faktorer, som miljøkrav, frihandelsaftaler og det potentielle Ukrainske EU-medlemskab. Et medlemskab, der vil røkke fundamentalt ved den centrale del af den fælles landbrugspolitik, nemlig grundbetalingen, som formentlig ikke vil kunne opretholdes, som den er i dag. Det vil betyde en voldsom nedgang i den direkte støtte til den enkelte landmand. Det er også Danmarks Naturfredningsforenings klare indtryk, at det langt fra er specifikke dele af miljøreguleringen eller administrationen af disse, der gør landmændene vrede. Det er en følelse uretfærdighed og usikkerhed.

Danmarks Naturfredningsforening mener derfor, at det vil være en eklatant misforståelse, hvis Kommissionen benytter landbrugsprotesterne til yderligere at lempe på miljøkrav, som det for nylig var tilfældet på pesticidområdet. Det ville tværtimod være langt mere hensigtsmæssigt at bruge den fælles landbrugspolitik til at honorere landmændene til at dyrke og producere på en måde, der er hensigtsmæssig for klima, biodiversitet, miljø og bundlinjen hos den enkelte.

Det kunne bl.a. være ved at animere til at substituere dyrkning af mad direkte til mennesker i stedet for foder til dyr. På den måde kan vi dyrke langt mere mad på færre arealer. Og måske til en højere pris pr. kilo korn f.eks. Det kunne også være at animere til at dyrke afgrøder, som kan substituere animalsk protein med planteprotein i form af bælgplanter. Økologi, dyrevelfærd, klimatiltag, vedvarende græsmarker, skovrejsning etc. er alle områder, hvor vi forventer, at landmændene bidrager, men hvor vi ikke nødvendigvis honorerer i tilstrækkeligt omfang.

Danmarks Naturfredningsforening er enige med landmændene i, at reguleringen af de forskellige miljø/natur/klimaordninger er alt for rigide og på ingen måde motiverer til at ændre dyrkningspraksis. Tværtimod så er det alt for besværligt og risikabelt at indgå i aftaler om ændringer, fordi der hele tiden hænger en trussel om at blive modregnet i støtten, hvis ikke man opfylder kravene til punkt og prikke. Derfor er der alt for lille interesse i at benytte sig af de muligheder, der trods alt er til stede allerede.

Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at en del af landmændenes pressede økonomi bunder i, at de fleste større supermarkedskæder har kredit hos landmændene i op til flere måneder. Det sætter store krav til landmændenes kassekredit, at de ofte først afregnes mange uger eller måneder efter, de har afleveret til grossisten. Det gælder også herhjemme. Danmarks Naturfredningsforening finder dette urimeligt, idet det bemærkes, at det er noget, der ligger uden for en egentlig regulering. Danmarks Naturfredningsforening mener dog, at det ville klæde både detailhandel og politikere, at man i højere grad fik sat spot på den enorme urimelighed. F.eks. ved at indføre et kodeks for grænser for afregning for varer.

Alt i alt er Danmarks Naturfredningsforening chokeret over, at Kommissionen har ladet sig skræmme af landmændenes demonstrationer til at lempe miljøregler og skabe udsigt til endnu flere dereguleringer af den fælles landbrugspolitik. Foreningen finder det paradoksalt at følge debatten: Landmændene er bl.a. vrede over ikke at få tilstrækkelig hjælp til at stå igennem de store hændelser, der er forårsaget af bl.a. klimaforandringerne. Samtidig protesterer de imod at skulle indrette deres produktion, så den i højere grad er klimavenlig.

Danmarks Naturfredningsforening finder, at der må kunne findes løsninger, som både forsikrer landmændene om, at deres produktion og deres produkter er nødvendige og velkomne og samtidig hjælper dem med at indrette deres produktion, så den foregår inden for de planetære grænser. Danmarks Naturfredningsforening bemærker i forlængelse heraf, at det, der foregår lige nu, er det stik modsatte. Miljøkravene lempes uden, at de fundamentale problemer i landbruget adresseres.

Dyrenes Beskyttelse finder det vigtigt at fastholde ambitionen i den grønne omstilling af europæisk landbrug i henhold til Jord til Bord-strategien samt beskyttelsen af biodiversitet. Dyrenes Beskyttelse finder det således bekymrende, at Kommissionen vil lempe på kravene til god landbrugs- og miljømæssig stand. Dette bl.a. ved at give medlemsstaterne øgede muligheder for fastsættelse af udtagelser samt ved at fjerne delkrav om udlægning af en mindsteandel af bedriftens omdriftsarealer (ikke-produktive arealer).

Dyrenes Beskyttelse har noteret sig protesterne fra dele af landbruget i EU. Dyrenes Beskyttelse mener dog ikke, at der på baggrund af disse skal være reducerede miljøkrav. Dyrenes Beskyttelse opfordrer derfor til, at der findes løsninger, der ikke har negative konsekvenser for dyrevelfærd, natur og biodiversitet, samt at der på sigt arbejdes på at ændre tildelingskriterierne i landbrugsstøtteordning, således at de enkelte bedrifter i højere grad honoreres efter evnen til at producere under hensyntagen til dyrevelfærd, biodiversitet og natur.

Dyrenes Beskyttelse deler den italesatte bekymring om, at importerende varer, der ikke er underlagt de samme dyrevelfærdsmæssige og miljømæssige krav, som er glædende for EU-producerede varer, er problematiske og i uoverensstemmelse med befolkningens moralske forventninger produkter, der kan købes i EU. Dyrenes Beskyttelse vil derfor opfordre til, at der i EU-lovgivning og handelsaftaler indskrives krav om, at varer importeret til EU, lever op til bl.a. de samme dyrevelfærdsmæssige standarder, som er gældende for varer produceret i EU.

Plantebranchen er overordnet enig i de høringssvar, der er afgivet af Økologisk Landsforening, Danmarks Naturfredningsforening og Dyrenes Beskyttelse. Navnlig i, at protesterne ikke bør få indflydelse på hastigheden af den omstilling, som der i øvrigt er bred enighed om behovet for. Plantebranchen mener, at der i den fremtidige fælles landbrugspolitik bør være langt større fokus på plantebaserede fødevarer, som kan være med til at løse rigtig mange problemer på én gang: Landbrugets udfordringer, biodiversiteten, miljøet, manglen på proteiner og sundhed. Plantebranchen finder, at den fælles landbrugspolitik bør indrettes, så den i langt højere grad favoriserer en plantebaseret udvikling, frem for en animalsk. Der er en skævhed i støtten til vegetabilsk og animalsk produktion, hvilket dels skyldes, at en stor del af EU's landbrugsstøtte er hektarstøtte, hvor man modtager støtte, uanset hvad man dyrker, og uanset hvad det dyrkede anvendes til. Det betyder, at det i højere grad kan betale sig ikke at bruge planterne til menneskeføde, men i stedet at anvende dem som foder til dyr. Inden for forskning har den animalske sektor modtaget langt større beløb i forskningsmidler end producenter af alternativer som f.eks. plantebaserede fødevarer. Plantebranchen ønsker en ligestilling af animalsk og plantebaseret fødevarerproduktion. Til en sådan ligestilling hører også, at landbrugsproduktionen underlægges det i miljøretten gældende krav om, at forureneren betaler.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Flere af medlemsstaterne har nationalt imødekommet eller delvist imødekommet kravene fra landbrugerne eller tilkendegivet, at man vil arbejde for ændringer, som kan hjælpe landbruget. Der ventes generelt et fokus på behovet for styrket dialog i fødevarekæden og behov for bedre regulering og forenklinger for landbrugerne, samt en forøgelse af loftet for de minimis-støtte til landbrugere. Spørgsmålet om risikohåndtering og de tilgængelige instrumenter, herunder også til forebyggelse, ventes drøftet. Der forventes, at der vil kunne blive efterspurgt yderligere forenklingstiltag, da der ventes fortsat kritik af, at den fælles landbrugspolitik er blevet for kompleks, ligesom nogle medlemsstater forventes at påpege behovet for, at landbruget fortsat leverer til den grønne omstilling. Flere medlemsstater kan også i relation til handel forventes at foreslå såkaldte ”spejlbestemmelser”, som skal sikre, at importerede landbrugs- og fødevarer også lever op til de produktionsstandarder, der gælder i EU, eller at der sker en styrket kontrol af import fra tredjelande. Der ventes tillige efterspørgsel fra en række medlemsstater efter forslag fra Kommissionen med henblik på at forbedre landbrugernes position i fødevareforsyningskæden og om nødvendigt revision af direktivet om urimelig handelspraksis på fødevareområdet. Nogle medlemsstater ventes at ville afvente evalueringen af direktivet og ser ikke umiddelbart behov for ny lovgivning. Det ventes, at formandskabet vil søge relativt brede konklusioner om fremtidens landbrug.

Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser drøftelsen i Rådet (landbrug og fiskeri) velkommen. Regeringen ønsker generelt, at den fælles landbrugspolitik har fokus på den grønne omstilling, og at den gøres enklere og mere markedsorienteret. Regeringen ønsker at undgå en renationalisering af den fælles landbrugspolitik. Regeringen er opmærksom på de udfordringer og usikkerheder, som landbruget i EU står over for. Særligt et styrket fokus på regelforenkling og bedre regulering er vigtigt for at understøtte sektorens konkurrenceevne og for at lykkes med den grønne omstilling. Regeringen mener, at det er vigtigt at fastholde det langsigtede perspektiv for landbrugets udvikling, herunder i forhold til en fortsat grøn omstilling og behov for et styrket bidrag til EU’s klimaindsats. Regeringen støtter omfattende, ambitiøse og bæredygtige handelsaftaler generelt, herunder på landbrugsområdet. Det er vigtigt at fastholde et velfungerende indre marked for landbrugsvarer i EU med lige rammevilkår uden yderligere markedsregulering eller afvigelser fra konkurrencelovgivningen. Det er desuden vigtigt, at den eksisterende andelsstruktur i jordbrugssektoren respekteres ved eventuelle regler om kontrakter. Regeringen vil opfordre Kommissionen til at fortsætte sin overvågning af markedssituationen.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 26. april 2024 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 29. april 2024, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 18. april 2024.

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 23. marts 2024 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 15. marts 2024.

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 23. februar 2024 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. februar 2024, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 15. februar 2024.

Forslaget om ændring af den fælles landbrugspolitik er endvidere forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 23. marts 2024 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 20. marts 2024.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

**3. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2024/257 om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende for EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og om ændring af forordning (EU) 2023/194
KOM-dokument foreligger ikke**

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen forventes at fremsætte forslag om ændring af Rådets forordning (EU) 2024/257 om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende for EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og om ændring af forordning (EU) 2023/194. Forslaget vil blandt andet omhandle fastsættelse af fiskerimuligheder for brisling i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat for perioden 1. juli 2024 til 30. juni 2025. Forslaget forventes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for berørte bestande. Der må forventes betydeligt faldende fiskerimuligheder for brisling i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat, hvilket vil få negative erhvervsøkonomiske konsekvenser. Regeringen finder det generelt vigtigt, at fiskeriet sker på baggrund af den bedste videnskabelige rådgivning, herunder at fiskeriet sker i overensstemmelse med princippet om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY). Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024, men forslaget forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Baggrund

Kommissionen forventes at fremsætte forslag om ændring af Rådets forordning (EU) 2024/257 om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende for EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og om ændring af forordning (EU) 2023/194.

Forslaget fremsættes med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 3, og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal.

Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024, men forslaget forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Formål og indhold

Kommissionens forslag forventes blandt andet at indeholde forslag om fastsættelse af fiskerimuligheder for brisling i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat for perioden fra den 1. juli 2024 til den 30. juni 2025.

Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES) har den 18. april 2024 fremlagt sin rådgivning for brisling i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat for perioden fra den 1. juli 2024 til den 30. juni 2025. ICES giver rådgivning baseret på maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) for hele området, som forvaltningsmæssigt er delt på to TAC¹-områder, henholdsvis Nordsøen og Skagerrak/Kattegat. ICES rådgiver, at med anvendelse af MSY-tilgangen må fangsterne fra den 1. juli 2024 til den 30. juni 2025 højst være på 75.321 tons samlet for de to TAC-områder. Dette svarer til et fald i rådgivningen på 48 pct. i forhold til rådgivningen for den 1. juli 2023 til den 30. juni 2024.

Hvor bestanden i Skagerrak/Kattegat i mange år har været fælles forvaltet mellem EU og Norge, er bestanden i Nordsøen, efter UK's udtræden af EU, nu fælles forvaltet mellem EU og UK. Der skal således

¹ TAC = Total Allowable Catches = Samlede Tilladte Fangstmængder.

gennemføres konsultationer med både Norge og UK. Der er siden 2021 årligt aftalt en fordeling af bestanden mellem henholdsvis Nordsøen og Skagerrak/Kattegat, der indebærer en TAC-andel for Skagerrak og Kattegat på 18,3 pct. af de samlede, fastsatte fiskerimuligheder for bestanden.

EU er den største kvoteholder på brisling, og Danmark har langt hovedparten af EU's fiskerimuligheder efter brisling, henholdsvis ca. 95 pct. i Nordsøen og 72 pct. i Skagerrak/Kattegat. Sammen med tobis er brisling traditionelt den vigtigste art i dansk industrifiskeri.

Kommissionens forslag vedrørende fiskerimuligheder for brisling i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat for perioden fra den 1. juli 2024 til den 30. juni 2025 forventes i første omgang angivet uden tal i afventning af resultatet af de trilaterale drøftelserne mellem EU, Norge og UK.

Det forventes, at forslaget om fiskerimuligheder for brisling følger rådgivningen om samlede fiskerimuligheder på 75.321 tons og den aftalte fordeling af bestanden mellem henholdsvis Nordsøen og Skagerrak/Kattegat. Endvidere forventes det, at der som led i konsultationerne i lighed med tidligere år aftales fuld fleksibilitet fra Skagerrak/Kattegat til britiske og EU-farvande i Nordsøen.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Forslaget er et led i gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget har ikke konsekvenser for EU's budget.

Fastsættelse af fiskerimuligheder har erhvervsøkonomiske konsekvenser. For brisling må forventes betydeligt faldende fiskerimuligheder for brisling i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat sammenlignet med fiskeriåret 2023-24, hvilket vil få negative erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Konsekvenserne for bruttoindtjeningen vil derudover også afhænge af blandt andet udviklingen i afsætningspriserne samt omkostninger, herunder brændstof, og af fiskerimønstre. Fiskerimulighedernes størrelse afleder selv sagt erhvervsøkonomiske konsekvenser for forarbejdningsindustrien.

Forslaget skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for berørte bestande.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 5-udvalget (fiskeri).

Marine Ingredients Denmark er af den opfattelse, at udgangspunktet for fastsættelse af fiskerimuligheder og kvoter altid bør være den videnskabelige rådgivning fra ICES. Marine Ingredients Denmark anbefaler derfor, at man følger ICES rådgivningen for brisling i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat for perioden fra den 1. juli 2024 til den 30. juni 2025, hvilket er på 75.321 tons. Desværre må der også forventes et fald i fiskerimulighederne for brisling i området, eftersom ICES rådgivningen i perioden fra den 1. juli 2023 til den 30. juni 2024 var på 143.598 tons. Dette vil ligeledes betyde, at de danske fiskemel-

og fiskeolieproducenter højst sandsynligt vil få negative erhvervsøkonomiske konsekvenser, da råvaretilførsel til produktionen i form af brisling forventes at være faldende.

Danmarks Fiskeriforening PO (DPPO) udtrykker dyb bekymring over den fraværende konsistens i den biologiske rådgivning for brisling. Når der, på biologisk anbefaling, sættes en kvote på godt 140.000 tons i det ene år, i forventning om en vækst i gydebiomassen på mere end 20 pct. og så efterfølgende konstaterer, at gydebiomassen er mere end halveret, så er der noget grundlæggende galt med troværdigheden af rådgivningen og forvaltningen af bestanden.

Dette skal ikke tages som kritik af, at biologerne ikke altid kan forudsige hvad der sker med alle bestande. Opgaven at forudsige, hvad der sker i naturen, er altid svær og når der er tale om udviklingen i kortlivede arter med stort prædationstryk, bliver det nok endnu sværere. Denne konstatering sætter dog et stort spørgsmålstegn ved relevansen af en forvaltning der, i den grad – som det er tilfældet for den fælles fiskeripolitik – er bundet op på det seneste estimat fra biologerne. DFPO ønsker derfor på lidt længere sigt, at der findes en bedre måde at forvalte fiskeriet af de kortlivede arter. Der er behov for et styrket datagrundlag, så beslutningerne om fastsættelse af fiskerimulighederne kan træffes på et mere oplyst grundlag.

DFPO understreger, at forslaget vil have erhvervsøkonomiske konsekvenser. DFPO mener ikke, at forslaget har en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. DFPO er endvidere ikke overbevist om, at der på det foreliggende biologiske grundlag, rent faktisk tages højde for den faktiske bestandssituation. På denne baggrund ser DFPO gerne, at fiskerimulighederne for 2024-25 fastsættes på samme niveau som for 2023-24, hvilket, efter den seneste biologiske rådgivning, vil øge gydebiomassen med mere end 60 pct. og bringe den op over forsigtighedsgrænsen allerede på et enkelt år.

WWF Verdensnaturfonden støtter forslaget og kan dermed bakke op om den videnskabelige rådgivning fra ICES. WWF anerkender, at der er tale om et betydeligt fald i landinger og indtægter til fiskeriet. Men i overensstemmelse med den fælles fiskeripolitiks artikel 2.2. mener WWF, at udnyttelsen af havets levende biologiske ressourcer skal foregå sådan, at det sikrer opretholdelse og genopretning af populationer på niveauer, som kan give maksimalt bæredygtigt udbytte. Derfor skal man følge ICES' anbefaling. Dette er både det bedste for bestanden, men også for fiskerierhvervets økonomi på længere sigt. WWF støtter op om målene for den fælles fiskeripolitik, hvor fangstkvoterne skal sættes på bæredygtige niveauer.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generelt støtte til Kommissionens forslag i Rådet.

Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det generelt vigtigt, at fiskeriet sker på baggrund af den bedste videnskabelige rådgivning, herunder at fiskeriet sker i overensstemmelse med princippet om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY), og at fiskerimulighederne for brisling i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat fastsættes i overensstemmelse hermed.

Regeringen finder, at der for brisling bør fastsættes fleksibilitet fra Skagerrak/Kattegat ud i Nordsøen, så det er muligt at fiske Skagerrak/Kattegat-kvoten i Nordsøen som hidtil med henblik på at sikre en bedre kvoteforvaltning. Desuden er det vigtigt, at fiskeriet efter brisling kan påbegyndes den 1. juli 2024, da hovedsæsonen for fiskeriet er i 2. halvår.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Forslaget til Rådets forordning (EU) 2024/257 om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende for EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande, for så vidt angår visse blev forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 17. november 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. november 2023.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

4. **Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 og (EU) 2017/625 og om ophævelse af Rådets direktiv 1999/105/EF (Forordning om forstligt formeringsmateriale)** **KOM (2023) 415**

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 30. november 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag til ny forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale. Forslaget opdaterer den eksisterende direktivregulering for forstligt formeringsmateriale. Forslaget indeholder en række nye tiltag som understøtter EU-bæredygtigheds- og klimatilpasningspolitikker, herunder lempeligere regler for materiale til sikring af forstgenetiske ressourcer, og tiltag, der skal hjælpe med valg af bæredygtigt og klimarobust forstligt formeringsmateriale. Et nyt overordnet mål med forslaget er at få etableret nationale beredskaber, som sikrer adgang til tilstrækkelige mængder forstligt formeringsmateriale til gen- og nyplantninger efter klima- eller naturkatastrofer mv., og som sikrer, at materialet er egnet til fremtidens behov. Forslaget forventes at have mindre statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser. En vedtagelse af forslaget forventes ikke at påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark eller EU. Regeringen støtter forslaget, idet man finder det vigtigt, at den eksisterende regulerings grundlæggende principper og anvendelsesområde fastholdes. Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024, men forslaget forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 415 af den 5. juli 2023 fremsendt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 og (EU) 2017/625 og om ophævelse af Rådets direktiv 1999/105/EF (forordning om forstligt formeringsmateriale). Forslaget er modtaget i dansk sprogudgave den 12. oktober 2023.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 2, og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024, men forslaget forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Formål og indhold

Forslaget erstatter og opdaterer den eksisterende EU-regulering om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale. Formålet med forslaget er at tydeliggøre, hvad der omfattes af reguleringen, at sikre lige vilkår for operatører i hele EU, at støtte innovation og konkurrenceevne i EU's skovbrugserhverv og at bidrage til at løse udfordringer i forbindelse med bæredygtighed, biodiversitet og klima.

Forslaget bevarer grundelementerne i den hidtidige regulering med henblik på at sikre forstligt formeringsmateriale af høj kvalitet til skovbrugserhvervet. Forslaget viderefører de to vigtige grundelementer om obligatorisk registrering af grundmateriale i en officiel liste og certificering af individuelle partier af forstligt formeringsmateriale under overholdelse af specifikke produktions- og kvalitetskrav.

Reguleringens omfang

Forslaget omfatter forstligt formeringsmateriale af arter og kunstige hybrider, som anvendes til skovrejsning, genplantning og andre former for træplantning med henblik på produktion af træ og biomaterialer, bevarelse af biodiversitet, genopretning af skovøkosystemer, klimatilpasning, klimaafbødning samt bevarelse og bæredygtig anvendelse af forstgenetiske ressourcer. Forslaget omfatter kun forstligt formeringsmateriale til en række afgrænsede formål.

Nuværende artslister foreslås bevaret, og der foreslås kriterier samt ny proces for at medtage nye arter fremadrettet. Nye arter skal, for at blive medtaget, repræsentere et betydeligt areal og en betydelig værdi i de berørte medlemsstater. Desuden skal de være vigtige i forhold til klimaforandringer samt bevaring af biodiversitet og andre relevante krav i forhold til de nye EU-strategier under EU's Grønne pagt. Forslaget lægger desuden op til undtagelser for bevaring og bæredygtig udnyttelse af forstgenetiske ressourcer.

Andre former for planteformeringsmateriale er undtaget fra forslaget om forstligt formeringsmateriale, hvis det er omfattet af Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af planteformeringsmateriale i Unionen (KOM (2023) 414). Forslaget finder heller ikke anvendelse for forstligt formeringsmateriale, der produceres med henblik på eksport ud af EU eller til brug for officielle test, videnskabelige formål og forædling.

Registrering af grundmateriale

Forslaget medfører, at grundmateriale fortsat skal godkendes. Som noget nyt foreslås krav om vurdering af grundmaterialets bæredygtighed.

Med forslaget skal grundmateriale fortsat anmeldes til den kompetente myndighed, men operatører kan godkendes til selv at godkende formeringsmateriale, der skal anvendes til at bevare forstgenetiske ressourcer. Der foreslås ligeledes et nyt krav om udpegning af relevant udplantningszone for visse typer af grundmateriale samt krav om udpegning af relevante frøoverførselszoner for visse andre typer grundmateriale.

Markedsføring

Grundmateriale skal fortsat opfylde en række kvalitetskrav for at kunne markedsføres, og materialet må kun markedsføres, hvis det følges af et stamcertifikat, der dokumenterer kravopfyldelse. Stamcertifikatet kan som noget nyt udstedes som et elektronisk stamcertifikat.

Der foreslås nye krav om, at materiale, der indeholder eller består af en kategori 1 NGT-plante, kun kan markedsføres, hvis det har fået en erklæring om kategori 1 NGT-plantestatus, jf. forslaget til forordning

om planter fremstillet ved hjælp af visse nye genomteknikker og om fødevarer og foder fremstillet heraf (KOM (2023) 411).

Forslaget lægger op til, at partier af forstligt formeringsmateriale skal mærkes med en officiel mærkeseddel og ikke som hidtil af leverandørmærkeseddel eller -dokument. Det foreslås, at myndigheden skal godkende operatøren til at udstede mærkesedler, når relevante kvalitetskrav er opfyldt. Den officielle mærkeseddel kan som noget nyt også udstedes elektronisk. Det foreslås desuden, at det påkrævede plantepas kan kombineres med den nye officielle mærkeseddel, som det allerede kendes for andet planteformeringsmateriale.

Krav til operatører

Forslaget lægger op til, at alle professionelle operatører skal registreres efter bestemmelserne i plantesundhedsforordningen. De fleste professionelle operatører er i dag allerede registreret efter plantesundhedsforordningens krav. Det er dog ikke helt klart, hvilke operatører, der er omfattet af forslaget.

Som noget nyt skal de professionelle operatører informere køber om grundmaterialets egnethed til nuværende og forventede fremtidige klimatiske og økologiske forhold. Disse oplysninger skal forud for overdragelsen af det pågældende forstlige formeringsmateriale stilles til rådighed for den potentielle køber via websider, plantevejledninger og andre passende midler.

Import

Det foreslås, at import fremover skal anmeldes af den professionelle operatør via Kommissionens IT-plattform IMSOC, som er en EU-informationsportal, der giver medlemsstaterne mulighed for at udveksle informationer om offentlig kontrol af fødevarer, dyr og planter, for at forhindre svig.

Officiel kontrol og dens finansiering

Officiel kontrol, som skal udføres i henhold til forslaget, underlægges kontrolforordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/625). Dermed introduceres en mere risikobaseret kontrol på området, således at de kompetente myndigheder kan målrette deres ressourcer mod de mest relevante områder.

Som følge af forslaget om, at kontrolforordningen skal finde anvendelse, vil det blive obligatorisk at opkræve gebyrer eller afgifter for opfølgende kontroller som følge af operatørers manglende regeloverholdelse. Det vil også være obligatorisk at opkræve gebyrer for importkontrol. Derudover vil det være frit for medlemsstaterne, om de vil opkræve øvrige gebyrer for kontrollen eller lade den finansiere af bevillingen.

Myndighedsbestemmelser

Forslaget lægger op til, at medlemsstaterne skal udarbejde beredskabsplaner for at sikre en tilstrækkelig forsyning af forstligt formeringsmateriale til genplantning af områder, der er ramt af ekstreme vejrforhold, skovbrande, sygdoms- og skadedyrsudbrud, katastrofer eller andre begivenheder, som er relevante og identificeret i de nationale risikovurderinger.

Der foreslås ligeledes krav om løbende rapporteringer til Kommissionen om årlige producerede mængder, vedtagne beredskabsplaner, vejledning om plantning af forstligt formeringsmateriale, importerede mængder og udstedte sanktioner.

Delegering af beføjelser til Kommissionen

Kommissionen får med forslaget beføjelser til at fastsætte nærmere regler ved delegerede retsakter, jf. TEUF artikel 290, og gennemførelsesretsakter, jf. TEUF artikel 291, på en række konkrete områder. Der er primært tale om meget tekniske områder, hvor der er behov for fastsættelse af detaljerede regler.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har den 24. april 2024 fastlagt sin holdning til forslaget med en række ændringsforslag af mere teknisk karakter. Europa-Parlamentet har med sine ændringsforslag fokus på, at markedsføring af forstligt formeringsmateriale skal have kommercielt formål, skal sikre god og entydig mærkning partier og deling af oplysninger mellem myndigheder og skal understøtte bæredygtighedshensyn og rumme mulighed for genetisk diversitet. Derudover har Europa-Parlamentet fokus på, at den kompetente myndighed i højere grad tillader, at de professionelle operatører godkendes til at udføre en del af aktiviteterne under forordningen. Europa-Parlamentet foreslår som noget nyt, at hver medlemsstat skal oprette en liste over stamcertifikater, udstedt for indsamlede partier af forstligt formeringsmateriale, som skal deles mellem myndigheder og dermed give øget fælles overblik over, hvad der kan omsættes lovligt i EU.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det sammenskriver og reviderer eksisterende EU-regulering.

Gældende dansk ret

Markedsføring af forstligt formeringsmateriale reguleres i dansk lovgivning i lov om planter og plantesundhed m.v., jf. LBK nr. 1050 af 10. juli 2023 (planteloven) samt i bekendtgørelse om forstligt formeringsmateriale, som er udstedt med hjemmel heri. Bekendtgørelsen implementerer Rådets direktiv nr. 1999/195/EF af 22. december 1999 om markedsføring af forstligt formeringsmateriale.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forordningen vil være direkte gældende i Danmark.

En vedtagelse af forslaget vil medføre behov for tilpasning af lov om planter og plantesundhed m.v., jf. LBK nr. 1050 af 10. juli 2023, således at der kun fastsættes nationale regler, der er nødvendige for anvendelsen af forordningen og for at fjerne de eksisterende bemyndigelser til at fastsætte nationale regler til implementering af direktivet. Derudover vil der være behov for ændring af bekendtgørelse om forstligt formeringsmateriale. Forslaget overflødiggør store dele af den nationale regulering, idet der kun er meget begrænset bemyndigelse til medlemsstaterne til at fastsætte nationale regler.

Forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Grønland eller Færøerne, idet lov om planter og plantesundhed m.v. ikke gælder for Grønland eller Færøerne.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget viderefører i høj grad allerede gældende regulering. De økonomiske konsekvenser opgøres derfor udelukkende på baggrund af nye tiltag, da den resterende regulering anses for at være en videreførelse af status quo, og dermed ikke medfører ændringer i de økonomiske konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vurderes potentielt at have statsfinansielle konsekvenser, særligt som følge af kravet om udarbejdelse af beredskabsplaner og tilrettelæggelsen af proceduren for godkendelse af grundmateriale.

Overordnet forventes det, at den nødvendige tilpasning af eksisterende praksis og omlægning af ressourcer, særligt i forhold til offentlig kontrol, vil være påkrævet med de deraf følgende statsfinansielle konsekvenser. Der vurderes potentielt engangsomkostninger på omkring 3 mio. kr. samt løbende årlige statsfinansielle omkostninger på 0,5-0,6 mio. kr.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget forventes at medføre nye administrative byrder for erhvervet i form af nye muligheder for at søge om godkendelse samt administration forbundet med audit af sådanne godkendelser samt egenkontrol. Der vurderes en omstillingsomkostning for erhvervet på 350.000-420.000 kr. til opsætning af dokumentation af mærkeseddelprint og procedurer for mærkeseddelprint, samt en tilsvarende årlig omkostning til dokumentation og opdatering af procedurer.

Der forudses direkte omkostninger for erhvervet til etablering af mærkeseddelprint på 250.000 kr. samt en årlig omkostning til print på 50.000-120.000 kr.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

En vedtagelse af forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Høring

Sagen har været i høring på Høringsportalen, i § 2-udvalget (landbrug) og i Det Rådgivende Fødevareudvalgs EU-underudvalg.

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN) ved Københavns Universitet anfører, at når nye og gamle skove i stigende grad skal opfylde flere formål, giver det fagligt god mening, at der i forslaget lægges op til, at grundmateriale skal opfylde flere typer målsætninger, og at der lægges op til fleksibilitet, herunder at de enkelte lande kan lave særlige regler. IGN anfører, at kriterierne for godkendelse af grundmateriale underbygger intentionen om øget fleksibilitet, så materialet kan godkendes til særlige formål som f.eks. 'værn og læ' eller juletræsproduktion. IGN anfører, at det giver god mening, at udkastet lægger op til, at frøkilder til bevaringsformål ikke skal godkendes, men kun anmeldes.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En lang række medlemsstater har under forhandlingerne givet udtryk for bekymringer ved forslaget. Det omhandler primært de nye byrder for myndighederne ved udarbejdelsen af de obligatoriske beredskabsplaner og forholdet til kontrolforordningen 2017/625.

Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det vigtigt, at den eksisterende regulerings grundlæggende principper og anvendelsesområde fastholdes, herunder at reguleringen primært omfatter markedsføring blandt professionelle handelsled og til brug i det kommercielle skovbrug. Reguleringen bør desuden bidrage til EU's bæredygtighedsmål samt klima- og biodiversitetsmål, herunder medvirke til at sikre robust plantemateriale.

Reguleringen bør kun omfatte plantearter, som er vigtige for det kommercielle skovbrug. Det vil sige at dyrkningen af en art skal have en vis volumen, for at fordelene ved at omfatte arten af reguleringens krav kan opveje ulemperne, f.eks. i form af administrative byrder, som påføres brugere og myndigheder. Dog finder regeringen det vigtigt, at der samtidig skal være mulighed for, at arter, der finder begrænset anvendelse, som f.eks. er mere klimarobuste, omfattes, og at der endvidere er mulighed for produktion til andre formål end forstlige formål.

Endelig finder regeringen det vigtigt, at reguleringen er klar og tydelig i forhold til anvendelsesområdet og er omkostningseffektiv og digitaliseringsparat, såvel administrativt som økonomisk, for både erhverv og myndigheder.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg den 8. december 2023 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10-11. december 2023, jf. samlenotat oversendt den 30. november 2023.

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 25. september 2023.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.